

ANNA HOPE
SALA DE BAL

Traducere din engleză și note de
IRINA BOJIN

HUMANITAS
fiction

*Lui John Mullarkey, stră-străbunicul meu,
1863–1918*

Și lui Dave, care dovedește zi de zi că magia există.

„Sala e lungă de treizeci de metri și lată de cincisprezece, și arată bine atât în ceea ce privește proporțiile, cât și decorațiunile. Pereții au socluri și frize îmbrăcate în faianță fină de Burmantofts, brâuri în relief și, deasupra, ferestrele arcuite, un alt element decorativ. Acestea sunt acoperite cu vitralii încântătoare, înfățișând ramuri lungi de rugi de mure printre care zboară păsări. Tavanul, acoperit cu panouri mărginite de mici bolți de culoare cafeniu deschis și auriu, e pictat în felurite nuanțe care se potrivesc perfect cu bogatele culori ale soclurilor și frizelor, dar și cu magnifica galerie cu arcade din lemn de nuc. La celălalt capăt se află o scenă mare, echipată cu tot ce este trebuincios în culise, și o fosă pentru orchestră în spatele rampei.“

Ilkley Gazette, 1882

„Grădina omenirii e năpădită de buruieni... oricât le-am îngriji, ele nu se vor preschimba niciodată în flori.“

Karl Pearson

PROLOG

Irlanda, 1934

Era o zi caldă, însorită. Femeia mergea încet pe pământul brăzdat de șleauri, alegând cu grijă locul unde punea piciorul. De o parte și de alta a drumului, pe pajiștile întinse, cirezi de vaci leneveau la soare. Din crăpăturile zidurilor de piatră, acum surpate, se ițeau flori sălbatice de vară. Totul în jur era verde. De undeva, dintr-un loc pe care nu-l zărea, ajungea până la ea mirosul mării.

După un cot al drumului văzu casa: o clădire lungă, joasă, cu trei ferestre la fațadă. Pereții erau văruiți. O casă îngrijită, după cât se vedea. Se înălța în mijlocul unui petic de pământ pe care creșteau rânduri, rânduri de legume, gata să fie culese. În apropiere se afla un hambar unde lucra un bărbat, urcat pe o scară; pocnetul ciocanului se auzea de departe.

Femeia se opri să își tragă sufletul. Bărbatul stătea cu spatele la ea și era atent la ce făcea, așa că nu îi observase prezența.

Nu se așteptase să-l găsească acolo. Nici ea nu știa de ce; crezuse că poate va avea timp să vadă casa, să o simtă, să se întrebe dacă într-adevăr acela era locul căutat.

Acum, pe când îl privea și vedea cu câtă ușurință se mișca, cum ridica și cobora brațul în timp ce lucra, simți că o cuprinde teama.

Oare o s-o recunoască, după atâția ani? Îi va mulțumi că-i tulburase tihna?

Lăsa ochii în jos, uitându-se la cum era îmbrăcată. În dimineața aceea își alesese cu multă atenție hainele, dar își dădea seama că se înșelase: pantofii erau prea strâmți, culoarea rochiei, prea țipătoare. Pălăria, prea elegantă pentru o zi așa de caldă. Încă mai

avea timp pentru a face cale-ntoarsă. Bărbatul n-ar fi avut habar că ea trecuse pe acolo.

Închise ochii, lăsând lumina soarelui să-i pâlpeie pe sub pleoape.

Aștepta de prea multă vreme această întâlnire.

Bocănitul ciocanului se oprise. Deschise ochii și lumina se năpusti asupra ei.

Bărbatul o văzuse. Coborâse de pe scară și stătea cu fața spre ea, ațintind-o cu privirea. Pe fața lui nu se citea nimic anume. Femeia simți că-i stă inima în loc.

Își înălță capul. Trase aer în piept. Nu voia ca el s-o vadă șovăind.

Se îndreptă spre poartă, iar când ajunse acolo, deschise gura și îi rosti numele.

Cartea întâi

1911

Iarna-primăvara

Ella

— Ai de gând să te porți cum se cade? răsună glasul bărbatului. Ai de gând să te porți ca lumea?

Fata scoase un sunet. Ar fi putut însemna „da“. Ar fi putut însemna „nu“, însă îi trăseseră o pătură peste cap și abia dacă putea respira.

În fața ei se întindea un hol boltit, unde ardeau mai multe lămpi. Se auzea gazul cum fâsâie. Peste tot erau plante, dar mirosul de dezinfectant îi înțepa nările. Pardoseala era acoperită cu dale care se întindeau cât vedeai cu ochii, lustruite până luceau; unele aveau formă de floare, dar petalele erau negre. Înțelegese că nu se afla într-o secție de poliție, și se apucă să strige, înapăimântată, până când o femeie tânără, îmbrăcată în uniformă, apărură din întuneric și o plesni peste obraz.

— Aici nu tolerăm așa ceva.

Irlandeză. Ella dădu capul pe spate, cu lacrimi în ochi, deși nu plângea. Le știa pe irlandezele astea. Multe dintre ele lucrau la torcătorie. Și erau rele ca niște maștere.

O femeie i se alătură celei dintâi. O apucară de subsuori și dădură s-o tragă spre ușa dublă. La început Ella refuză să stea în picioare, dar femeile o pălmuiră până când puse tălpile pe pământ și merse singură. Amândouă femeile aveau legături de chei la brâu. Să fi tot fost douăzeci, poate chiar treizeci de chei care zăngăneau în ritmul pașilor lor. O împinseră pe ușa dublă, o încuiară după ce trecură dincolo de ea, și acum se aflau pe un coridor atât de lung, că nu i se vedea capătul.

— Unde sunt?

Nu primi nici un răspuns. Doar fâsâitul gazului și coridorul nesfârșit. O luară la stânga, pe altă ușă dublă. Femeile o încadrau, cu uniformele foșnind la fiecare mișcare. Peste tot domnea același miros greu de dezinfectant, sub care se simțea și un alt iz, ceva neplăcut.

Apoi o ultimă ușă, dincolo de care era o cameră mare, unde duhnea ca într-un coteț de porci. Odată intrate, o târără până la un pat îngust de metal, pe care o trântiră.

— Ne ocupăm mai târziu de tine.

În lumina cenușie se întrezăreau paturi, sute de paturi, înșirate de la un capăt la celălalt al sălii. În fiecare stătea întinsă o persoană, dar n-ar fi putut spune dacă erau bărbați sau femei. De-a lungul pereților vopsiți în negru se înșirau mobile voluminoase. Aruncă o privire spre ușa mare, dublă, pe care intrase. Era încuiată.

Carevasăzică, ajunsese la închisoare? Deja?

Se ghemui în pat, abia respirând. Obrazul îi zvâcnea. Îl atinse cu vârful degetelor. Pielea plesnise acolo unde o loviseră bărbații cu ceva vreme înainte, și avea carnea umflată și îngroșată. Își trase pătura aspră peste genunchi. În apropiere, cineva cânta un cântec de leagăn. Altcineva plânga. Și, mai încolo, cineva bodogănea ceva nedeslușit.

După aceea se auzi un murmur. Părea să vină din patul alăturat, dar Ella nu reușea să zărească din femeia întinsă acolo decât tălpile picioarelor, cu pielea îngălbenită, numai coji, până când aceasta se ridică brusc, ca un hopa-mitică. Era bătrână, dar purta părul împletit în codițe, ca o fetiță. Pielea îi atârna de pe brațele subțiri, descărnate.

— Vrei să vii cu mine? Întrebă femeia.

Ella se aplecă puțin spre ea. Poate că știa o cale de a ieși de acolo.

— Unde?

— În Germania, răspuse femeia cu ochii strălucind printre lacrimi. O să dansăm, o să cântăm. Și se puse pe murmurat o melodie fără cuvinte, cu voce de copil smintit. Noaptea, continuă în șoaptă, dar îndeajuns de tare cât să fie auzită, când oi dormi,

al meu sufletel afară o ieși... pâș, pâș, pâș, ca un animaluț alb. Întinse un deget spre Ella și îi zâmbi. Vezi să-i dai pace, că dimineața vine înapoi, așa să știi.

Ella duse la ochi mâinile strânse pumn și se trase înapoi din fața femeii, chircindu-se până se făcu ghem. Cineva izbea în pereți.

— Acasăacasăacasăvreusămaergacasăacasăacasăvreusămerg-acasă!

S-ar fi alăturat și ea acelui glas, numai că nu știa ce însemna „acasă“.

Rămase trează toată noaptea, dar n-ar fi putut dormi nici dacă ar fi vrut. obrazul îi ardea, iar când o femeie se oprea din mormăit, alta se pornea să țipe, să cânte sau să bâiguie.

— Șieleraăla...

— Vrețișăstingeți lumina?

— Pute! Pute! Cem-amsperiat!

— Păipeacolointrăspiriteleînmine...

Când începu să se lumineze de ziua, corul de glasuri se înteeți, iar vocea bătrânei de alături, cea care dorea să plece în Germania, răsuna cel mai tare în timp ce saluta zorile cu un cântec ce-ți dădea fiori. Undeva sus răsunară câteva bătăi de clopot. Măcar asta însemna că se întâmplă ceva, că lucrurile se pun în mișcare. La capătul sălii, Ella văzu o femeie purtând aceeași uniformă precum cele care o aduseseră pe ea cu o seară înaintea. Se ridică din pat și se duse cât putu de repede spre ea.

— Trebuie să vorbesc cu cineva.

— Cum adică?

Era o femeie grăsuță, cu fața umflată de somn.

— Cineva cu autoritate.

— Eu am autoritate.

Femeia își netezi uniforma pe burtă. Scoase un ceas și se apucă să-l întoarcă.

— Unde mă aflu?

— Nu știi?

Femeia zâmbi spre cadranul rotund de parcă spusese o glumă bună pe care doar ea și ceasul o cunoșteau. De afară se auziră bătăile unui alt clopot. Femeile se ridicaseră din paturi și se îmbulzeau să se așeze în șir. Ella strânse pumnii, cu degetul mare înăuntru. O clipă i se păru că se întorsese la lucru, că era ora șapte dimineața și toată lumea se grăbea să urce dealul ca să nu întârzie și să i se taie din salariu – cu gustul coclit al fricii în gură. Jim Christy, paznicul, stătea de veghe la poartă, așteptând să bată ora șapte ca s-o trântescă în nasul celor ajunși mai târziu.

— Mai bine aștepți până mănânci ceva, întâi.

Ella se întoarse și văzu lângă ea o fată înaltă, palidă.

— Nu te certa pe stomacul gol, o sfătui fata cu un zâmbet sincer, deschis. Hai, o îndemnă atingându-i brațul. Îți arăt eu drumul.

Ella își trase mâna. Nu avea nevoie de prieteni. Mai ales aici.

Merse în urma celorlalte și intră într-o sală mare, unde pașii stârneau ecouri. Femeile se așezau pe banchete, în fața unor mese lungi de lemn. Pe o latură a sălii erau uși, și în fața fiecăreia stătea o femeie înarmată cu o legătură de chei. Pe cealaltă latură erau ferestre, una lângă alta, dar cu niște ochiuri de geam atât de mici, încât, dacă ai fi spart vreunul, n-ai fi putut să scoți decât pumnul afară.

— Stai jos! zise, îmbrâncind-o, o femeie în uniformă care trecea pe acolo.

Cineva trânti un castron de metal în fața ei.

— Fiertură de ovăz, spuse fata cea palidă, așezată în fața ei. E și lapte. Uite.

Ridică o cană mare, își turnă, după care o servi și pe Ella.

— Mâncarea nu-i chiar așa de rea.

Tânăra brunetă care stătea lângă Ella se aplecă spre ele.

— Are șoareci, zise arătând spre castronul cu fiertură. Îi dau prin mașină.

Era cenușie la față, cu obrajii supți. Părea să nu aibă nici un dinte.

Ella dădu castronul la o parte. O durea stomacul de foame, dar dacă ar fi mâncat ceva în locul ăla ar fi fost ca și când o parte

din el ar fi intrat în ea. Ceea ce l-ar fi făcut real. Și orice putea fi, numai real nu.

— Te-ai rănit la obraz, spuse fata cea palidă.

— Știu.

— Ar trebui să te vadă cineva, adăugă fata și lăsă capul într-o parte. Pe mine mă cheamă Clem, zise și întinse mâna spre ea.

Ella rămase nemișcată.

— Nici ochii nu-ți arată bine.

— Sunt mari.

— Nu par mari.

— Pot să-l iau și pe-al tău? Simți pe braț răsuflarea fierbinte a femeii-șoarece.

Ella dădu din cap, femeia își încolăci brațul în jurul castronului și îl trase spre ea.

Trebuie că erau vreo cinci sute de femei în sală, care făceau o gălăgie mai mare decât la torcătorie, atunci când toate mașinile erau în funcțiune. De partea cealaltă a mesei, o femeie în vârstă îi cânta în șoaptă unui șal făcut sul, îl legăna în brațe, îi spunea „șșș”, întindea degetul și îl mângâia. O femeie în uniformă care se plimba în sus și în jos printre mese se aplecă deasupra ei și o bătu pe umăr.

— Termină cu prostia asta și mănâncă ce-ai în farfurie!

Bătrâna clătină din cap.

— Nu-nainte să mănânce copilașu', zise și începu să-și descheie nasturii rochiei.

— N-ai nici un copil, spuse femeia în uniformă ridicând glasul. Trase de șal, îl scutură și îl desfăcu, ridicând în aer țesătura plină de găuri. Vezi? Nu-i nimic în el.

— Copilașu'! Mi-ai lovit copilașu'! urlă bătrâna și căzu în genunchi, dibuind cu mâinile pe jos.

Femeia în uniformă o apucă de cot și o ridică. Începură să se agite și alte femei, de parcă le dăduse cineva voie să facă gălăgie. Când tărăboiul era în toi, castronul căzu pe podea.

— Acu' cine te-a pus să faci așa ceva?

Întrebarea venea de la aceeași femeie cu figură aspră din seara trecută. Irlandeza. Ella strânse iar pumnii, cu degetul mare înăuntru.